

Υπόθεση T-7/93

Langnese-Iglo GmbH

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«Ανταγωνισμός — Συμβάσεις αποκλειστικής προμηθείας παγωτών —
Σχετική αγορά — Δυνατότητα παρακώλυσεως της προσβάσεως
τρίτων στην αγορά — Εμπόριο μεταξύ κρατών μελών — Διοικητικό έγγραφο
περί θέσεως της υποθέσεως στο αρχείο — Εξαίρεση κατά κατηγορίες —
Νομιμότητα της ανακλήσεως του ευεργετήματος της εξαιρέσεως —
Απαγόρευση της συνάψεως συμβάσεων αποκλειστικότητας στο μέλλον»

Απόφαση του Πρωτοδικείου (δεύτερο πενταμελές τμήμα) της 8ης Ιουνίου
1995 Π - 1539

Περίληψη της αποφάσεως

1. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Κοινοποίηση — Απόφαση με την οποία η Επιτροπή έθεσε την υπόθεση στο αρχείο — Νομική φύση — Μεταγενέστερη κίνηση της διαδικασίας περί διαπιστώσεως παραβάσεως — Προϋποθέσεις
(Κανονισμός 17 του Συμβουλίου)
2. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Προσβολή του ανταγωνισμού — Αισθητή επίδραση — Έκταση της ανακοινώσεως σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 1)

3. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Προσβολή του ανταγωνισμού — Συμβάσεις αποκλειστικής αγοράς — Κριτήρια εκτιμήσεως — Δυνατότητα προσβάσεως στην αγορά — Οι επίδικες συμβάσεις συμβάλλουν σε σημαντικό βαθμό στην ενδεχόμενη στεγανοποίηση της αγοράς που οφείλεται στον μεγάλο αριθμό παρεμφερών συμβάσεων
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 1)
4. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Επίδραση στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών — Κριτήρια — Δίκτυο συμβάσεων αποκλειστικότητας που καλύπτει ολόκληρο το έδαφος ενός κράτους μέλους
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 1)
5. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Επίδραση στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών — Έννοια — Εμπόδια στις παραδόσεις προς όμορο κράτος στο πλαίσιο ενός ομίλου επιχειρήσεων — Εμπίπτει σ' αυτή την έννοια
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 1)
6. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Προσβολή του ανταγωνισμού — Πλέγμα συμβάσεων αποκλειστικότητας — Η εκτίμηση των αποτελεσμάτων και του συμβατού προς τους περί ανταγωνισμού κανόνες της Συνθήκης ισχύει για το σύνολο των επιμέρους συμβάσεων
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 1)
7. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Απαγόρευση — Εξαίρεση κατά κατηγορίες — Συμφωνίες αποκλειστικής αγοράς — Κανονισμός 1984/83 — Συμβάσεις που ανανεώνονται σιωπηρώς για χρονική περίοδο που μπορεί να υπερβεί τα πέντε έτη — Δεν εμπίπτουν στην εξαίρεση (Κανονισμός 1984/83 της Επιτροπής, άρθρο 3, στοιχ. δ)
8. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Απαγόρευση — Εξαίρεση κατά κατηγορίες — Συμφωνίες αποκλειστικής αγοράς — Κανονισμός 1984/83 — Ανάκληση του ευεργετήματος της εξαίρεσεως σε περίπτωση που δεν υπάρχει πραγματικός ανταγωνισμός ή που δυσχεραίνεται σημαντικά η πρόσβαση άλλων προμηθευτών στα διάφορα σημεία πώλησεως — Νόμιμη
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 3, στοιχ. β' κανονισμός 1984/83 της Επιτροπής, άρθρο 14, στοιχ. α' και β')
9. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Απαγόρευση — Εξαίρεση κατά κατηγορίες — Συμφωνίες αποκλειστικής αγοράς — Κανονισμός 1984/83 — Ανάκληση του ευεργετήματος της εξαίρεσεως — Προϋποθέσεις — Δεν είναι απαραίτητη η διαπίστωση ότι έχει μεταβληθεί η πραγματική κατάσταση ως προς ένα ουσιώδες στοιχείο της εξαίρεσεως
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 3· κανονισμοί του Συμβουλίου 17, άρθρο 8 § 3, στοιχ. α', και 19/65, άρθρο 7· κανονισμός 1984/83 της Επιτροπής, άρθρο 14)

10. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Απαγόρευση — Εξαιρέση — Προϋποθέσεις — Βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων — Εκτιμάται με γνώμονα το γενικό συμφέρον και όχι το συμφέρον των συμβαλλομένων
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 3)

11. Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Υποχρεώσεις της Επιτροπής — Δεν υποχρεούται να υποδείξει στην επιχείρηση που έχει συνάψει πλέγμα συμφωνιών αποκλειστικότητας ασυμβίβαστο προς τους περί ανταγωνισμού κανόνες τις συμφωνίες εκείνες που μπορούν να διατηρηθούν λόγω του ότι η επίδρασή τους είναι ασήμαντη
(Κανονισμός 17 του Συμβουλίου)

12. Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Παύση των παραβάσεων — Εξουσία της Επιτροπής — Απαγόρευση προς ορισμένη επιχείρηση να συνάπτει συμφωνίες αποκλειστικότητας στο μέλλον — Δεν εμπίπτει στις εξουσίες της Επιτροπής — Έλλειψη νομικού ερεϊσματος — Προσβολή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 3· κανονισμός 17 του Συμβουλίου, άρθρο 3· κανονισμός 1984/83 της Επιτροπής, άρθρο 14)

1. Ένα διοικητικό έγγραφο με το οποίο η Επιτροπή γνωστοποιεί σε μια επιχείρηση, που κοινοποίησε πρότυπο συμφωνιών παραδόσεως τις οποίες συνάπτει με τους εμπόρους λιανικής πωλήσεως των προϊόντων της, την άποψή της ότι, βάσει των στοιχείων που έχει στη διάθεσή της, δεν έχει λόγο να επέμβει όσον αφορά τις εν λόγω συμβάσεις και ότι επομένως η υπόθεση μπορεί να τεθεί στο αρχείο δεν αποτελεί ούτε απόφαση αρνητικής πιστοποιήσεως ούτε απόφαση εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης, κατά την έννοια των άρθρων 2 και 6 του κανονισμού 17, δεδομένου ότι δεν εκδόθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού. Συνεπώς το έγγραφο αυτό δεν εμποδίζει την Επιτροπή, η οποία έλαβε καταγγελία που οφείλει να ερευνήσει, να κινησει τη σχετική διαδικασία, κάνοντας χρήση της ευχέρειας για την οποία επιφυλάχθηκε, αν κρίνει ότι μεταβλήθηκαν αισθητά ορι-

σμένα νομικά ή πραγματικά στοιχεία στα οποία είχε στηρίξει την πρώτη εκτίμησή της.

2. Ένα πλέγμα συμβάσεων αποκλειστικής προμήθειας δεν είναι άνευ ετέρου ικανό να παρεμποδίσει, να περιορίσει ή να νοθεύσει αισθητά τη λειτουργία του ανταγωνισμού απλώς και μόνο διότι σημειώθηκε υπέρβαση των ορίων που προβλέπει η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας. Είναι κάλλιστα δυνατό, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που υπερβαίνουν τα προβλεπόμενα όρια να επηρεάζουν μόνο σε αμελητέο βαθμό το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ή τον ανταγωνισμό και κατά συνέπεια να μην εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

3. Όσον αφορά το ζήτημα αν ορισμένες συμβάσεις αποκλειστικής προμηθείας εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πρέπει να ερευνηθεί αν το σύνολο των παρεμφερών συμβάσεων που έχουν συναφθεί στη σχετική αγορά και των λοιπών στοιχείων του οικονομικού και νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται οι συγκεκριμένες συμβάσεις παρέχουν την ένδειξη ότι οι συμβάσεις αυτές έχουν ως σωρευτικό αποτέλεσμα τη στεγανοποίηση της αγοράς αυτής έναντι των νέων εγχωρίων και αλλοδαπών ανταγωνιστών. Αν δεν συμβαίνει αυτό, οι επιμέρους συμβάσεις που συναποτελούν τη δέσμη συμφωνιών δεν επηρεάζουν τον ανταγωνισμό κατά την έννοια του προαναφερθέντος άρθρου. Αν αντιθέτως προκύψει ότι η διείσδυση στην αγορά είναι δυσχερής, πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω κατά πόσο οι επίδικες συμβάσεις συμβάλλουν στην παραγωγή του σωρευτικού αποτελέσματος, εννοείται δε ότι απαγορεύονται μόνο οι συμβάσεις που συμβάλλουν σημαντικά στην ενδεχόμενη στεγανοποίηση της αγοράς.

Όσον αφορά την εκτίμηση της επιπτώσεως του πλέγματος των συμβάσεων αποκλειστικότητας επί της προσβάσεως στην αγορά, πρέπει να ληφθούν υπόψη ο αριθμός των σημείων πωλήσεως που δεσμεύονται συμβατικώς με τους παραγωγούς σε σύγκριση με τον αριθμό των εμπορών λιανικής πωλήσεως που δεν δεσμεύονται, οι ποσότητες τις οποίες αφορούν οι δεσμεύσεις αυτές καθώς και η αναλογία μεταξύ των ποσοτήτων αυτών και των ποσοτήτων που διαθέτουν οι μη δεσμευόμενοι έμποροι λιανικής πωλήσεως και να μη λησμονείται το γεγονός ότι ο βαθμός εξαρτήσεως που προκύπτει από τις συμβάσεις αυτές, όσο σημαντικές και αν είναι, αποτελεί ένα μόνο στοιχείο, μεταξύ άλλων, του οικο-

νομικού και νομικού πλαισίου εντός του οποίου πρέπει να γίνεται η εν λόγω εκτίμηση.

4. Για να είναι ικανή να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών αντικειμενικών στοιχείων, να καθιστά δυνατό να προβλεφθεί με αρκετή πιθανότητα ότι μπορεί να επηρεάσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά τα εμπορικά ρεύματα μεταξύ των κρατών μελών.

Συναφώς το σωρευτικό αποτέλεσμα που προκύπτει από την ύπαρξη πλέγματος συμβάσεων αποκλειστικότητας εκτεινόμενο στο σύνολο του εδάφους ενός κράτους μέλους και καλύπττον ποσοστό άνω του 30 % της σχετικής αγοράς είναι ικανό να εμποδίσει τη διείσδυση ανταγωνιστών από άλλα κράτη μέλη και επομένως να παγιώσει τη στεγανοποίηση της εγχώριας αγοράς, παρακαλύοντας έτσι την οικονομική αλληλοδιείσδυση που επιδιώκει η Συνθήκη.

5. Το γεγονός ότι οι εισαγωγές από άλλο κράτος μέλος τις οποίες μπορεί να παρεμποδίσει ένα πλέγμα συμβάσεων αποκλειστικότητας που έχει διαμορφωθεί στο έδαφος ενός κράτους μέλους συνίστανται σε παραδόσεις πραγματοποιούμενες μεταξύ επιχειρήσεων του ίδιου ομίλου δεν μπορεί να αποκλείσει την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

6. Η εκτίμηση της επί του ανταγωνισμού επιπτώσεως ενός πλέγματος παρεμφερών συμβάσεων αποκλειστικής προμηθείας που έχει συνάψει στην αγορά ένας προμηθευτής και οι εντεύθεν κρίσεις που επιβάλλονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 85 της Συνθήκης ισχύουν για το σύνολο των επιμέρους συμβάσεων που το συναποτελούν.
7. Οι συμβάσεις αποκλειστικής προμηθείας, η ισχύς των οποίων ανανεώνεται σιωπηρώς και μπορεί να υπερβεί σε διάρκεια τα πέντε έτη, πρέπει να θεωρηθούν ότι συνήφθησαν για αόριστο χρόνο και επομένως δεν εμπίπτουν στην εξαίρεση κατά κατηγορίες που προβλέπει ο κανονισμός 1984/83 για ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών αποκλειστικής προμηθείας.
8. Το άρθρο 14 του κανονισμού 1984/83, περί εξαιρέσεων κατά κατηγορίες στις οποίες είναι δυνατόν να εμπίπτουν ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών αποκλειστικής προμηθείας που προβλέπει στο στοιχείο α' τη δυνατότητα ανακλήσεως του ευεργετήματος της εξαιρέσεως οσάκις δεν υπάρχει πραγματικός ανταγωνισμός για τα προϊόντα τα οποία καλύπτει η σύμβαση και στο στοιχείο β' την ίδια δυνατότητα οσάκις δυσχεραίνεται σημαντικά η πρόσβαση άλλων προμηθευτών στα διάφορα σημεία πωλήσεως, δεν εξέρχεται των ορίων που καθορίζει το άρθρο 7 του κανονισμού 19/65 ορίζοντας ότι η Επιτροπή μπορεί να άρει το ευεργέτημα της εφαρμογής ενός κανονισμού που προβλέπει εξαίρεση κατά κατηγορίες όταν διαπιστώνει ότι ορισμένες συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές έχουν συνέπειες ασυμβίβαστες με τις προϋποθέσεις του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Συγκεκριμένα η τελευταία αυτή διάταξη αποκλείει τη δυνατότητα να κηρυχθούν ανεφάρμοστες οι απαγορεύσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 85 όταν πρόκειται για συμφωνίες που παρέχουν στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων.
9. Το άρθρο 7 του κανονισμού 19/65 δεν έχει την έννοια ότι, όταν η Επιτροπή ασκεί την εξουσία που της παρέχει το άρθρο 14 του κανονισμού 1984/83, που αφορά την εξαίρεση στην οποία εμπίπτουν ενδεχομένως ορισμένες συμφωνίες αποκλειστικής προμηθείας, οφείλει να τηρεί τις προϋποθέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 3, στοιχείο α', του κανονισμού 17 και δεν μπορεί να ανακαλέσει το ευεργέτημα της εξαιρέσεως κατά κατηγορίες, παρά μόνο αν μεταβληθεί η πραγματική κατάσταση ως προς μία από τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της εξαιρέσεως.
- Πράγματι, η προϋπόθεση αυτή αφορά την ανάκληση τυπικών αποφάσεων εκδομένων κατ' εφαρμογήν του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης και δεν έχει εφαρμογή οσάκις η Επιτροπή αποφασίζει να άρει το ευεργέτημα της εξαιρέσεως κατά κατηγορίες.
10. Η βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων η οποία, κατά το

άρθρο 85, παράγραφος 3 της Συνθήκης, αποτελεί την πρώτη από τις τέσσερις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται συγχρόνως για να μπορεί να τύχει εξαιρέσεως μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων που δεν ανταποκρίνεται στις απαγορεύσεις της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου δεν μπορεί να συνίσταται σε όλα τα πλεονεκτήματα που αποκομίζουν τα μέρη από τη συμφωνία όσον αφορά τις οικείες δραστηριότητες παραγωγής ή διανομής. Πρέπει να διαπιστώνονται αισθητά αντικειμενικά πλεονεκτήματα, από τη σκοπιά του δημοσίου συμφέροντος, ικανά να αντισταθμίσουν τα προβλήματα που δημιουργεί η συμφωνία στο επίπεδο του ανταγωνισμού.

12. Η Επιτροπή δεν έχει την εξουσία να απαγορεύσει σε μια επιχείρηση, την οποία εντέλλεται να εγκαταλείψει το πλέγμα συμφωνιών αποκλειστικότητας που έχει συγκροτήσει, να συνάπτει στο μέλλον νέες συμφωνίες αυτού του είδους. Συγκεκριμένα μια τέτοια εξουσία δεν βρίσκει νόμιμο έρεισμα ούτε στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, το οποίο δεν απαγορεύει κατ' αρχήν αυτές τις συμφωνίες, ούτε στο άρθρο 3 του κανονισμού 17, το οποίο επιτρέπει στην Επιτροπή να απαγορεύει μόνο τις υπάρχουσες συμφωνίες, ούτε στο άρθρο 14 του κανονισμού 1984/83, το οποίο επιτρέπει την ανάκληση του ευεργετήματος της εξαιρέσεως κατά κατηγορίες μόνο στην περίπτωση των συμφωνιών αποκλειστικής προμηθείας, η εφαρμογή των οποίων αποδεικνύεται ότι προκαλεί αποτελέσματα ασυμβίβαστα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης.

11. Οσάκις, στο πλαίσιο διαδικασίας εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ένα πλέγμα συμφωνιών αποκλειστικής προμηθείας που έχει καταρτίσει μια επιχείρηση παραβιάζει τις απαγορεύσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού οπότε πρέπει να ανακληθεί το ευεργέτημα της εξαιρέσεως κατά κατηγορία που προβλέπει ο κανονισμός 1984/83 για τις συμβάσεις αυτού του είδους, δεν υποχρεούται να υποδείξει ποιες συμφωνίες, μεταξύ αυτών που αποτελούν το πλέγμα, συμβάλλουν κατά ασήμαντο μόνο βαθμό στο σωρευτικό αποτέλεσμα που έχουν ενδεχομένως οι παρεμφερείς συμφωνίες στην αγορά και μπορούν επομένως για τον λόγο αυτό να διαφύγουν την απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1.

Εξάλλου, αντιβαίνει προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που είναι μια από τις θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού δικαίου, ο αποκλεισμός ορισμένων επιχειρήσεων από το ευεργέτημα, στο μέλλον, ενός κανονισμού που προβλέπει εξαίρεση κατά κατηγορίες τη στιγμή που άλλες επιχειρήσεις μπορούν να συνεχίσουν να συνάπτουν συμφωνίες αποκλειστικής προμηθείας όπως αυτές που απαγορεύει η απόφαση. Η απαγόρευση αυτή θα ήταν ικανή να θίξει την οικονομική ελευθερία ορισμένων επιχειρήσεων και να δημιουργήσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά, πράγμα που αντιστρατεύεται τους αντικειμενικούς σκοπούς της Συνθήκης.